

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: מחניק : נשימה -

היחס: המילה **מחניק** מתארת משהו שמקשה על הנשימה.

המילה **א'** מתארת משהו שמקשה על ה-**ב'**.

תשובה (1): אפלולי : ראייה. האם המילה **אפלולי** מתארת משהו שמקשה על ה**ראייה**? כן. (אפלולי = חשוך למדי)

תשובה (2): לוחט : הזעה. האם המילה **לוחט** מתארת משהו שמקשה על ה**הזעה**? לא. **לוחט** זה חם מאוד, **והזעה** היא תהליך טבעי של קירור הגוף.

תשובה (3): רעיל : אכילה. האם המילה **רעיל** מתארת משהו שמקשה על ה**אכילה**? לא. המילה **רעיל** מתארת משהו מסוכן/אסור **לאכילה**.

תשובה (4): מטונף : רחצה. האם המילה **מטונף** מתארת משהו שמקשה על ה**רחצה**? לא. המילה **מטונף** מתארת משהו שזקוק (בדחיפות) **לרחצה**.

תשובה (1).

2. השאלה: סגור : זיכוי -

היחס: **סגור** הוא מי שמגן על הנאשם בהליך פלילי. כלומר, תפקידו להביא ל**זיכוי** הנאשם.

תפקידו של **א'** הוא להביא ל-**ב'** של האחר.

תשובה (1): רופא : אבחון. האם תפקידו של ה**רופא** הוא להביא ל**אבחון** של האחר? לא. ה**רופא** מבצע **אבחון** של החולה כדי לקבוע לו את סוג הטיפול המתאים.

תשובה (2): רופא : תרופה. האם תפקידו של ה**רופא** הוא להביא ל**תרופה** של האחר? לא. לאחר ה**אבחון** של החולה קובע הרופא עבורו את סוג הטיפול המתאים, ואיזו **תרופה** עליו ליטול כדי להחלים.

תשובה (3): רופא : טיפול. האם תפקידו של ה**רופא** הוא להביא ל**טיפול** של האחר? לא. ה**רופא** אחראי לקבוע את סוג ה**טיפול** המתאים עבור החולה.

תשובה (4): רופא : החלמה. האם תפקידו של ה**רופא** הוא להביא ל**החלמה** של האחר? כן. להחלמת החולה.

תשובה (4).

3. השאלה: אלומה : שיבולת -

היחס: **אלומה** היא צרור/אוסף **שיבולים** שאוגדו יחד.

א' היא אוסף **ב'**ים שאוגדו יחד.

תשובה (1): צעיף : צמר. האם **צעיף** היא אוסף **צמר** שאוגד יחד? לא. **צמר** הוא חומר גלם ממנו ניתן להכין **צעיף**.

תשובה (2): משפחה : ילד. האם **משפחה** היא אוסף **ילדים** שאוגדו יחד? לא. **ילדים** הם חלק מ**משפחה**.

תשובה (3): סלט : ירק. האם **סלט** היא אוסף **ירקות** שאוגדו יחד? לא. **סלט** הוא תערובת של פירות או **ירקות** חתוכים.

תשובה (4): מחברת : דף. האם **מחברת** היא אוסף **דפים** שאוגדו יחד? כן.

תשובה (4).

4. השאלה: **ייתכן : אפשרות -**

היחס: המילה **ייתכן** נועדה לציין שיש אפשרות.

המילה **א'** נועדה לציין שיש **ב'**.

תשובה (1): סליחה: עלבון. האם המילה **סליחה** נועדה לציין שיש **עלבון**? לא. אומרים **סליחה** כדי לנסות לפייס אדם שנפגע (חש **עלבון**)

תשובה (2): הלואי: תקווה. האם המילה **הלואי** נועדה לציין שיש **תקווה**? כן.

תשובה (3): בגלל: תוצאה. האם המילה **בגלל** נועדה לציין שיש **תוצאה**? לא. המילה **בגלל** נועדה לציין את הסיבה ולא את התוצאה.

תשובה (4): בהצלחה: איחול. האם המילה **בהצלחה** נועדה לציין שיש **איחול**? לא. המילה **בהצלחה** היא סוג של **איחול**.

תשובה (2).

5. השאלה: **ביקש : שטח תחננוניו –** (שטח תחננוניו = התחנן, ביקש רחמים, הפציר בבקשה)

היחס: שטח **תחננוניו** זה התחנן, כלומר **ביקש** אבל באופן מוקצן יותר.

ב' זה כמו **א'** אבל באופן מוקצן יותר.

תשובה (1): שידל: עמד בסירובו. האם **עמד בסירובו** זה כמו **שידל** אבל באופן מוקצן יותר? לא. (עמד בסירובו = התנגד בתוקף, שידל = פיתה, דיבר על לב, שכנע לרוב לביצוע משהו אסור או לא חוקי)

תשובה (2): פעל: שינס מותניו. האם **שינס מותניו** זה כמו **פעל** אבל באופן מוקצן יותר? לא. (שינס מותניים = הזדרז, התחזק, התכונן במרץ)

תשובה (3): בייש: המיט קלון. האם **המיט קלון** זה כמו **בייש** אבל באופן מוקצן יותר? כן. (המיט קלון = המיט חרפה)

תשובה (4): אימץ: דחה על הסף. האם **דחה על הסף** זה כמו **אימץ** אבל באופן מוקצן יותר? לא. **דחה על הסף** זה **לא אימץ** אבל באופן מוקצן יותר. (דחה על הסף = דחה משהו עוד בתחילתו מבלי בכלל לדון בו).

תשובה (3).

6. השאלה: **זורם : מוזרם -**

היחס: המילה **מוזרם** מתארת משהו שאינו **זורם** מעצמו. האחר גורם לו להיות **זורם**.

המילה **ב'** מתארת משהו שהאחר גורם לו להיות **א'**.

תשובה (1): טומן: מוטמן. האם המילה **מוטמן** מתארת משהו שהאחר גורם לו להיות **טומן**? לא. **טומן** = הופך משהו אחר ל**מוטמן**.

תשובה (2): שומע: מושמע. האם המילה **מושמע** מתארת משהו שהאחר גורם לו להיות **שומע**? לא.

תשובה (3): שותק: מושתק. האם המילה **מושתק** מתארת משהו שהאחר גורם לו להיות **שותק**? כן.

תשובה (4): דואג: מודאג. האם המילה **מודאג** מתארת משהו שהאחר גורם לו להיות **דואג**? לא.

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. לפנינו שאלת משל נמשל. שולי מספרת לנעמה על משימה שקיבלה בשיעור הראשון בקורס לתסריטאות, ובתגובה עונה לה נעמה: "הדבר דומה לקבלן בניין המבקש מן הבנאים להניח את תקרת הבית לפני שבנו את הקירות". תחילה נבין את כוונת המשל.
- משל הוא דרך להביע ביקורת, במקרה זה על המשימה שקיבלה שולי בשיעור הראשון לחוג תסריטאות. המשל מתאר פעולה הפוכה לסדר הטבעי של הדברים: ניסיון לבנות שלב מתקדם או סופי (תקרת בית) לפני שהונחו היסודות (קירות הבית). לכן, ניתן להעריך כי המשימה שתיארה שולי היא משימה מתקדמת מדי לשיעור ראשון בקורס, כזו שאמורים לבצע רק לקראת סיומו.
- מבקשים שנמצא בתשובות משימה שמתאימה להיות המשימה שקיבלה שולי בשיעור הראשון לקורס תסריטאות. כלומר, משימה שאמורים לבצע רק בשלב מאוחר שלו. נבדוק אותן ונראה כי תשובה (1) לפיה המשימה היא לכתוב סיום לתסריט שתידרש לכתוב במהלך הקורס מתאימה בדיוק. הסיום הוא השלב האחרון שנכתב לאחר שהסיפור, הדמויות והעלילה כבר גובשו.
- תשובה (1).**

8. לפנינו פסקה רבת מלל ובה מתואר ניסוי, ומבקשים שנמצא הסבר שיכול להסביר את ממצאיו.
- נסכם בקצרה את מהלך הניסוי ואת ממצאיו, וניגש לבדוק את התשובות המוצעות.
- בניסוי נתבקשו נבדקים לתאר את עצמם באמצעות רשימות מילים. חלקם קיבלו מילים בעלות קונוטציה חיובית וחלקם מילים בעלות קונוטציה שלילית. לאחר מכן הם התבקשו לתרום כסף לצדקה. נמצא כי מי שתיארו את עצמם בעזרת מילים חיוביות תרמו פחות כסף, ואילו מי שתיארו את עצמם במילים שליליות תרמו יותר.
- כעת נבדוק את התשובות ונחפש הסבר שיכול להסביר את ממצאי הניסוי:
- תשובה (1): לפי הסבר זה התיאור העצמי השפיע על הדימוי העצמי של הנבדקים. מי שתיארו את עצמם במילים שליליות חשו פחות טוב עם עצמם, ולכן רצו לפצות על כך באמצעות מעשה טוב, כמו תרומה. זהו הסבר הגיוני המתאים היטב לממצאים, ולכן זו התשובה הנכונה.
- למען שלמות ההסבר בלבד נבדוק גם את שאר התשובות:
- תשובה (2): הסבר זה עוסק בקשר בין מודעות עצמית ורגישות לאחרים, אך אינו מסביר מדוע דווקא מי שתיארו את עצמם בשליליות תרמו יותר.
- תשובה (3): הסבר זה אינו מתאים לנתוני המחקר. כל הנבדקים קיבלו רשימות מילים מראש, ולא בחרו בעצמם את המילים כדי לתאר את עצמם.
- תשובה (4): הסבר זה אינו מתיישב עם תוצאות המחקר לפיהן דווקא מי שתיארו את עצמם במילים חיוביות (בנייה 'נדיב') תרמו פחות.
- תשובה (1).**

9. לפנינו ציטוט מכתבה, ומבקשים שנמצא בתשובות טענה המוצגת בה כעובדה ודאית.
- נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש עובדה ודאית לפי הכתבה.
- תשובה (1): המולקולות המשתייכות למשפחת הקרוטנואידים הן נוגדות חמצון יעילות. משפט זה מופיע בפסקה כעובדה ברורה: "...משפחת הקרוטנואידים - משפחה של מולקולות שהן נוגדות חמצון יעילות". אין בו ביטויי הסתייגות, ולכן הוא מוצג כעובדה ודאית. זו התשובה הנכונה.
- למען שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות ונסביר מדוע הן אינן עובדה ודאית לפי הציטוט:
- תשובה (2): לפי הפסקה "צריכה קבועה של עגבניות מפחיתה את הסיכון להתפתחות מחלות לב, וניתכן שהליקופן הוא הגורם לכך". כלומר, זו אינה עובדה אלא השערה בלבד.
- תשובה (3): לפי הפסקה "ליקופן... הוא ככל הנראה נוגד החמצון היעיל ביותר". כלומר, זו אינה עובדה אלא השערה בלבד.
- תשובה (4): לפי הפסקה "לא מן הנמנע שגם חומרים אחרים המצויים בעגבניות, כגון ויטמין C, תורמים להשפעה המיטיבה של אכילתן". כלומר, זו אינה עובדה אלא השערה בלבד.

תשובה (1).

10.

נציב את התשובות המוצעות בפסקה עד שתקבל פסקה הגיונית:

תשובה (1): שרון סבורה שבדיונים עסקיים אשר נפתחים **בחילוקי דעות** מתקבלות החלטות טובות ומגובשות. לכן היא מקווה שהיא שוגה בהערכתה ששותפה לעסקים מסכים עם עמדותיה בעניין תוכניות הפיתוח לשנה הקרובה, שיידונו בקרוב.

נתמצת: מהמשפט הראשון עולה כי שרון סבורה שחילוקי דעות בתחילת דיון מובילים להחלטות טובות יותר. המשפט השני נפתח במילה **לכן**, ולאחריה נכתב שהיא מקווה שהשותף שלה לא יסכים איתה כבר בתחילת הדיון (היא מקווה שהיא שוגה בהערכתה ששותפה מסכים איתה).

אם שרון חושבת שחילוקי דעות בתחילת דיון הן דבר טוב, הגיוני שתקווה ששותפה יגיע לדיון עם דעה שונה משלה. מתקבלת פסקה הגיונית, ולכן זו התשובה הנכונה.

אין צורך לבדוק תשובות נוספות.

תשובה (1).

11.

נציב את התשובות המוצעות בפסקה עד שתקבל פסקה הגיונית:

תשובה (1): הדוח החמור של החברה להגנת הטבע על מצבן של הציפורים בארץ הותיר את המשרד להגנת הסביבה באדישותו. "רק אם נצליח לגייס משאבים בהקדם", אומרים בלשכת השר, "תימנע קטסטרופה ולא ייכחדו מינים רבים של בעלי כנף".

נתמצת: מהמשפט הראשון עולה שהמשרד להגנת הסביבה נותר באדישותו, כלומר לא הגיב או פעל לנוכח הדוח החמור, אך במשפט השני מצוטטת אמירה המבטאת דווקא מעורבות ודאגה מלשכת השר "רק אם נצליח לגייס משאבים בהקדם תימנע קטסטרופה". כלומר, שני המשפטים סותרים זה את זה, ומתקבלת פסקה לא הגיונית. התשובה נפסלת.

תשובה (2): הדוח המעודד של החברה להגנת הטבע על מצבן של הציפורים בארץ אין בו כדי לשמח את שוחרי הטבע. "דרושים משאבים נוספים", אומרים אלה, ולא "ייכחדו מינים רבים של בעלי כנף".

נתמצת: מהמשפט הראשון עולה שהדוח של החברה להגנת הטבע אמנם מעודד, אך אין בו כדי לשמח את שוחרי הטבע. המשפט השני מוסיף כי לדברי שוחרי הטבע ("אלה") אם לא יושקעו משאבים נוספים מינים רבים ייכחדו. משפט זה מסביר מדוע שוחרי הטבע אינם שמחים, ומתקבלת פסקה הגיונית. זו התשובה הנכונה.

אין צורך לבדוק תשובות נוספות.

תשובה (2).

12.

נציב את התשובות המוצעות בפסקה עד שתקבל פסקה הגיונית:

תשובה (1): אילו ידעתי שנדב נמנע בדרך כלל מלאכול עוגות, הייתי נעלבת כאשר הוא סירב לטעום מעוגת התפוחים שהצעתי לו. (אילו = אם).

אם הייתי יודעת שנדב לא אוכל עוגות הייתי נעלבת מכך שסרב לטעום מהעוגה שהצעתי לו. הדוברת לא אמורה להיעלב מכך שנדב לא אכל מהעוגה שלה, אם היא יודעת שהוא אינו אוכל עוגות באופן קבוע. לכן המשפט אינו הגיוני. התשובה נפסלת.

תשובה (2): לולא ידעתי שנדב נמנע בדרך כלל מלאכול עוגות, לא הייתי מתפלאה כאשר הוא התכבד בפרוסה עבה מעוגת התפוחים שהצעתי לו. (לולא = אם לא).

אם לא הייתי יודעת שנדב לא אוכל עוגות (= אם הייתי חושבת שהוא אוכל עוגות), לא הייתי מתפלאה שהוא אכל הרבה מהעוגה. אבל אני יודעת שהוא בדרך כלל לא אוכל עוגות, ולכן הופתעתי כשאכל עוגה. מתקבל משפט הגיוני, ולכן זו הפסקה הנכונה.

אין צורך לבדוק גם את שאר התשובות.

תשובה (2).

13.

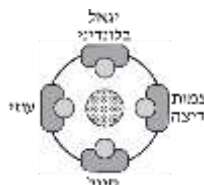
לפנינו שאלת כללים.

שני בנים ושתי בנות (עוזי, יגאל, ניצה וסיגל) יושבים על הקרוסלה, בהתאם לשתי מגבלות נתונות, ושואלים אותנו מה לא ייתכן לפיהן.

נבדוק את התשובות המוצעות, ונפסול מצבים אפשריים לפי הכללים.

תשובה (1): לסיגל אין צמות, ודיצה יושבת ליד יגאל

דיצה יושבת ליד יגאל, ולכן נמקם אותם בשני מושבים סמוכים, למשל את יגאל במושב 1 ואת דיצה לידו במושב 2.

לפי תנאי ב עוזי יושב מול הבת היחידה עם צמות, ולכן אם לסיגל אין צמות, אז דיצה היא בעלת הצמות. לכן, נשים את עוזי מולה במושב 4 (מול 2).

סיגל תשב במושב 3 (המושב הנותר) מול יגאל שבמושב 1, וזה יכול להתאים גם לתנאי א לפיו היא יושבת מול הבן הבלונדיני היחיד (יגאל יהיה בלונדיני, ועוזי לא).

לפיכך, זהו סידור אפשרי ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): עוזי בלונדיני, ולסיגל אין צמות

אם עוזי בלונדיני, אז לפי תנאי א סיגל יושבת מולו, ויגאל אינו בלונדיני.

תנאי ב לפיו עוזי יושב מול בת עם צמות סותר את הנתון בתשובה לפיו לסיגל (מולה הוא יושב) אין צמות, ולכן לא ייתכן שעוזי בלונדיני, ולסיגל אין צמות. זו התשובה הנכונה.

אין צורך לבדוק תשובות נוספות, אך נעשה זאת למען שלמות ההסבר:

תשובה (3): יגאל אינו בלונדיני ומולו יושבת דיצה

אם יגאל אינו בלונדיני, אז עוזי הוא הבן הבלונדיני היחיד.

לפי תנאי א סיגל יושבת מול הבן הבלונדיני, ולכן היא יושבת מול עוזי.

נמקם את עוזי במושב מספר 1, ואת סיגל במושב מספר 3.

לפי תנאי ב עוזי מול הבת היחידה עם צמות, ולפיכך סיגל היא הבת עם הצמות.

נמקם את יגאל במושב 2 ואת דיצה במושב 4 כך שדיצה מול יגאל, ככתוב בתשובה.

לפיכך, זהו סידור אפשרי ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): יגאל בלונדיני, ועוזי יושב ליד סיגל

נמקם את יגאל (הבלונדיני) במושב 1, ולכן לפי תנאי א סיגל תשב מולו במושב מספר 3.

לפי התשובה עוזי יושב ליד סיגל. נניח למשל שעוזי יושב במושב 2, ואז דיצה יושבת במושב 4.

לפי תנאי ב עוזי מול הבת היחידה עם צמות. הוא נמצא מול דיצה במושב 4 (הבת עם הצמות).

לפיכך, זהו סידור אפשרי ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2).

14.

בתחילת הפסקה מופיע הסבר של המושג **הומונימים**: מילים שנשמעות ונכתבות זהה אך יש להן משמעויות שונות, כמו המילה סֶפֶר שיכולה להופיע במשמעות של סיפר סיפור או סיפר שיער.

בהמשך נכתב שמחשב מתקשה להבין באיזו משמעות מדובר, ולכן מתכנתים מגדירים עבור כל משמעות "זרעים" – מילים שנוטות להופיע בהקשר של אותה משמעות. כאשר המחשב פוגש מילה הומונימית, הוא בודק אילו זרעים נמצאים בסביבה כדי להסיק את המשמעות הנכונה.

נתבקשנו למצוא בתשובות צמד מילים בו המילה הראשונה מתאימה לשמש זרע של המילה סיפר במשמעות של סיפור ואילו המילה השנייה מתאימה לשמש זרע של המילה סיפר במשמעות של תספורת. לכן, נחפש צמד מילים בו המילה הראשונה נפוצה במשפטים בהם מופיעה המילה סיפר בהקשר של סיפור, אך לא במשפטים בהם מופיעה המילה סיפר בהקשר של תספורת, והמילה השנייה נפוצה במשפטים בהם מופיעה המילה סיפר בהקשר של תספורת, אך לא במשפטים בהם מופיעה המילה סיפר בהקשר של סיפור.

נבדוק אותן:

תשובה (1): המילה **בדיחה** מתאימה להופיע במשפט העוסק בסיפור (לספר בדיחה), אך המילה **בית** אינה מתאימה להופיע במשפט העוסק בתספורת. התשובה נפסלת.

תשובה (2): המילה **לאט** לא נפוצה במשפטים העוסקים בסיפור (סיפור) או סיפר (תספורת), ובכל מקרה אינה מובהקת לאחד הפירושים של המילה סיפר, והמילה **ארוך** מתאימה להופיע גם במשפט העוסק בסיפור (סיפור ארוך) אך גם במשפט העוסק בתספורת (שיער ארוך). התשובה נפסלת.

תשובה (3): המילה **יפה** מתאימה להופיע גם במשפט העוסק בסיפור (סיפור יפה) אך גם במשפט העוסק בתספורת (תספורת יפה). התשובה נפסלת.

תשובה (4): המילה **מעשייה** מתאימה להופיע במשפט העוסק בסיפור (לספר מעשייה) והמילה **מספריים** מתאימה להופיע במשפט העוסק בתספורת (כלי העבודה של ספר). זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

15. לפנינו שאלת חשיבה מדעית. תחילה נתמצת אותה:

החוקרים שיערו שכשנוגעים בצמח לעיתים קרובות, הוא נעשה עמיד יותר למזיקים. כדי לבדוק את השערתם הם ביצעו מחקר על שני שתילים זהים, באחד נגעו הרבה, ובשני לא נגעו כלל, ומצאו שהשתיל שנגעו בו יותר באמת היה עמיד יותר. כמו כן נמצא שיש בו ריכוז גבוה יותר של ההורמון ג'סמונייט.

כעת החוקרים רוצים לבדוק האם ההורמון ג'סמונייט הוא הסיבה לעמידות המוגברת, ולכן הם חוזרים על הניסוי פעם נוספת עם שינוי אחד בלבד. עלינו למצוא מהו השינוי.

אם החוקרים רוצים לבדוק האם ההורמון ג'סמונייט הוא הסיבה לעמידות המוגברת, הרי שהם צריכים לבדוק את המשתנה של ההורמון ג'סמונייט ולבדוק אם בלעדיו אין עמידות. נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש שינוי מתאים:

תשובה (1): **השתמשו בשתילים שהוכנסו בהם שינויים גנטיים שמנעו מהם לייצר את ההורמון ג'סמונייט.** אם נוגעים בצמח שלא מסוגל לייצר ג'סמונייט, והוא לא מפתח עמידות, המשמעות היא שההורמון נחוץ כדי לפתח עמידות, ואם למרות שאין בו את ההורמון הצמח עדיין נעשה עמיד, זה אומר שההורמון אינו הסיבה, אלא רק תוצאה נלווית של מגע בצמח. זו התשובה הנכונה.

אין צורך לבדוק גם את שאר תשובות.

תשובה (1).

16. לפנינו פסקה רבת מלל, ומבקשים שנמצא טענה שנכונה על פיה. נתמצת את הפסקה וניגש לתשובות המוצעות.

בפסקה מתואר ויכוח בין חוקרים על ייעודו של האדם לפי הרמב"ם: אסכולה אחת טוענת שלמרות שהרמב"ם כתב כי תכלית האדם היא עיונית, כלומר ידיעת העולם והאל, הוא לא באמת האמין שזה ייעודו. זאת משום שהרמב"ם עצמו הראה שהאדם אינו מסוגל לתפוס את האל בשל מגבלות שכלו. אסכולה שנייה סבורה כי אף שהאדם לא יכול להגיע לידיעה מלאה של העולם והאל, הרמב"ם בכל זאת ראה בכך את ייעודו לשאוף ולהתקרב לידיעה ככל שניתן.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש טענה נכונה לפי הפסקה:

תשובה (1): **מהפסקה עולה כי שתי האסכולות מסכימות כי על פי הרמב"ם, האדם אינו מסוגל לממש את התכלית העיונית במלואה.** המחלוקת ביניהן היא מה נובע מכך – האם הרמב"ם באמת האמין שזו עדיין התכלית שעליו לשאוף אליה. זו התשובה הנכונה.

למען שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (2): **הרמב"ם כותב בספרו "מורה נבוכים" שתכלית האדם היא עיונית.** כלומר, הטענה אינה נכונה לפי הפסקה, והתשובה נפסלת.

תשובה (3): **האסכולות השונות לא חלוקות בדעותיהן בנוגע לשאלה מהו המימוש המלא של התכלית העיונית, אלא בנוגע לשאלה האם הרמב"ם באמת האמין שזו התכלית שיש לשאוף אליה.**

תשובה (4): **שתי האסכולות מסכימות כי השכל האנושי אינו יכול לאפשר לאדם לממש את התכלית העיונית.** התשובה נפסלת.

תשובה (1).

17. נתון ציטוט קצר ממאמר, ושואלים אותנו מה מתאים להיות מאפיין של שיר טוב לפיו. נבין את הציטוט וניגש לתשובות המוצעות.
- בתחילת הציטוט נכתב שבפרוזה (סיפורת, מאמרים וכו') טובה, המטרה היא שהתוכן יעבור לקורא בצורה חלקה וברורה. לכן, הסגנון והצורה לא אמורים למשוך תשומת לב. אם הקורא מתחיל לשים לב יותר מדי לחריזה, למבנה או לניסוח, זה אומר שהצורה "מפריעה" לו להבין את התוכן, וזה פוגע באיכות הפרוזה.
- בסוף הציטוט נכתב ש'לא כך הוא הדבר בשירה טובה'. מכאן נסיק שבשירה טובה הצורה עצמה היא חלק מהמסר ומהחווייה. כלומר, בשירה טובה דווקא רוצים שהקורא יתעכב על הצלילים, הקצב, הבחירה במילים ובמבנה, כי כל אלה תורמים להבנת השיר ולרגש שהוא יוצר.
- כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש מאפיין של שיר טוב לפי הציטוט:
- תשובה (1): מהציטוט לא עולה שצורתו מעוצבת של השיר נועדה למנוע מהקוראים להבין את כוונתו האמיתית של המשורר. התשובה נפסלת.
- תשובה (2): מהציטוט לא עולה שתוכן לא מובן למי שאינו טורח להתעמק בשיר הוא מאפיין טוב שלו. התשובה נפסלת.
- תשובה (3): מהציטוט עולה שבשירה טובה הצורה היא חלק מהמסר והחווייה, אך לא נאמר שאפשר להבין את כוונת המשורר רק מהממד הצורני שלו. יש צורך גם להבין את התוכן. התשובה נפסלת.
- פסלנו שלוש תשובות ולפיכך התשובה הנותרת בהכרח נכונה. למען שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:
- תשובה (4): הוא גורם לקוראים בו לתת דעתם על הצורה שבה עיצב אותו המשורר. לפי הציטוט, הממד הצורני בשיר טוב אמור למשוך את תשומת ליבו של הקורא ולגרום לו להתייחס אליו. זו התשובה הנכונה.
- תשובה (4).**

קטע קריאה (שאלות 18-23)

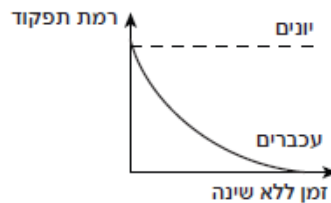
18. נשאלנו איזו הנחה הכרחית כדי להסיק מממצאי המחקר שנערך באוניברסיטת הרווארד (שורות 4-7) כי לשינה תפקיד בארגון ובאחסון זיכרונות. ננסה לענות על השאלה במילים שלנו בטרם ניגש לתשובות.
- בפסקה מתואר מחקר שתומך בהשקפה לפיה לשינה תפקיד מרכזי בארגון ובאחסון זיכרונות של אירועים שהתרחשו בזמן הערות. במחקר ביקשו משתי קבוצות נבדקים לשנן רשימות מילים. לאחר מכן קבוצה אחת הלכה לישון, השנייה נשארה ערה. תוצאות המחקר הראו כי הקבוצה שישנה זכרה טוב יותר את הרשימות.
- כדי לטעון שהשינה היא הגורם לשיפור בזיכרון, צריך לוודא שאין גורם אחר שיכול להסביר את ההבדל בין הקבוצות. לכן, חייבים להניח שהקבוצות זהות מראש מבחינת יכולות הזיכרון שלהן, ושאינן ביניהן הבדלים חוץ מהשינה.
- נבדוק את התשובות המוצעות ונראה כי תשובה (4) לפיה **אין הבדלים בין יכולותיהם הבסיסיות של חברי שתי הקבוצות מתאימה בדיוק**.
- תשובה (4).**

19. נשאלנו מדוע ישנם הבדלים בין תוצאות הניסוי בעכברים לבין תוצאות הניסוי ביונים לפי דבריו של סיגל בפסקה השנייה. נקרא את הפסקה ונענה על השאלה במילים שלנו בטרם ניגש לתשובות.
- בתחילת הפסקה טוען סיגל כי השינה כמעט ואינה משפיעה על הזיכרון, ואף מוסיף כי היא איננה תהליך פיזיולוגי חיוני, כפי שנהוג לחשוב. לאחר מכן הוא מסביר שאם השינה הייתה אכן חיונית, היינו מצפים שכל בעלי החיים יישנו, אך בפועל ידועים למדע מינים שאינם ישנים כלל במשך חייהם.
- בהמשך הוא מתייחס לניסוי ישן שבו עכברים מתו לאחר שנמנעה מהם שינה במשך שלושה שבועות, וטוען שהעכברים לא מתו משום שלא ישנו, אלא מפני שהתנאים הסביבתיים שבהם הוחזקו והלחץ שבו היו שרויים גרמו למותם.
- בסיום הפסקה מתואר ניסוי מהעת האחרונה שבו יונים הצליחו להמשיך לחיות ולתפקד היטב גם אחרי חודש ללא שינה, ממצא המחזק את טענתו של סיגל לפיה המוות של העכברים נבע מן התנאים הקשים ולא ממחסור בשינה.
- לפיכך, ההבדלים בין תוצאות הניסוי ביונים לבין תוצאות הניסוי בעכברים **נובעים מהתנאים השונים שבהם הוחזקו העכברים והיונים בניסויים השונים**.

נבדוק את התשובות המוצעות ונראה כי תשובה (2) מתאימה בדיוק.

תשובה (2).

20. נשאלנו איזה מן התרשימים שבתשובות יכול להיות הייצוג של תוצאות שני המחקרים המוצגים בפסקה השנייה.
- מהפסקה עולה כי רמת התפקוד של יונים אינה נפגעת כאשר הזמן ללא שינה מתארך. תשובות (2) ו-(4) נפסלות. כמו כן, מהפסקה עולה כי רמת התפקוד של העכברים יורדת ככל שזמן ללא שינה מתארך. תשובה (3) נפסלת.
- לפיכך, התרשים המתאים לייצג את תוצאות שני המחקרים הוא זה המופיע בתשובה (1):

תשובה (1).

21. נשאלנו איזה מן ההסברים שבתשובות עשוי להיות הסבר מבית מדרשו של סיגל לעובדה שצפרדע הביצות האפגנית אינה ישנה לעולם.
- בתחילת הפסקה השלישית טוען סיגל שכדי להבין את תופעת השינה יש לזנוח את הפיזיולוגיה לטובת האקולוגיה ולנתח את הגורמים הסביבתיים הייחודיים לכל מין של בעלי חיים. בהמשך הוא מסביר שמכיוון ששינה משמרת אנרגיה ומפחיתה סיכוי להיפצע, בעלי חיים יעדיפו לישון כמה שיותר, כל עוד יש להם אפשרות לעשות זאת. הוא מביא כדוגמה את הרגלי השינה של משפחת החתוליים שמעדיפים לישון כל עוד הם לא נדרשים לבצע משימות אחרות (ציד כשהם רעבים וטיפול בגורים שלהם).
- לפי הסבר זה, אם צפרדע הביצות אינה ישנה כלל, הרי שאין לה זמן לישון, והיא חייבת להיות פעילה כל הזמן כדי לשרוד.
- נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש תשובה ברוח דברים אלה.
- תשובה (4) לפיה צפרדע הביצות האפגנית אינה ישנה לעולם כיוון שעליה לבלות את כל זמנה בחיפוש מזון (קשה לה להשיג מזון, ובנוסף המזון שהיא משיגה בעל ערך תזונתי נמוך) מתאימה בדיוק.

תשובה (4).

22. נשאלנו מהו הדירוג של פעילויות בעלי החיים לפי מידת תרומתן להישרדות הפרט וצאצאיו לפי הפסקה השלישית.
- בשורות 25-27 נכתב: "דוגמה מובהקת להסברו הוא מוצא בהרגלי השינה של משפחת החתוליים. **ברגע שהם שבעים**, בני משפחת החתוליים **מתפנים לטפל בגוריהם**, ואם אין להם גורים, הם **מבלים את יתרת זמנם בשינה**". לפיכך מדרג הפעילויות הוא **חיפוש מזון** ← **טיפול בצאצאים** ← **שינה**.

תשובה (4).

23.

נשאלנו מהו מבנה הקטע. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): שאלה ← תשובה אפשרית לשאלה ← ביקורת על התשובה ← תשובה חלופית ← מקרה מבחן לתשובה החלופית.

בתחילת הפסקה הראשונה מוצגת **שאלה** מדוע אנו, כמו בעלי חיים רבים, מבליים חלק כה גדול מזמננו בשינה, ובהמשכה מופיעה **תשובה אפשרית לשאלה** זו: לשינה יש תפקיד בארגון ובאחסון הזיכרון. הפסקה השנייה נפתחת ב**ביקורת** של סיגל **על התשובה** (לטענתו השפעת השינה על הזיכרון קטנה מדי, ולכן זה לא יכול להיות התפקיד המרכזי שלה), ולאחריה בפסקה השלישית הוא מציג **תשובה חלופית** לשאלה - השינה מסבירה את עצמה דרך גורמים אקולוגיים: היא חוסכת אנרגיה ומפחיתה סיכון. בסיום הקטע מופיע **מקרה בוחן לתשובה החלופית** - ניסויי מודפיניל בבני אדם. זו התשובה הנכונה.

למען שלמות ההסבר בלבד נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (2): בקטע אין ביקורת על ההסבר החלופי של סיגל. התשובה נפסלת.

תשובה (3): הקטע נפתח בהשערה מחקרית המדברת על חשיבות השינה לארגון ואחסון זיכרונות. לאחר מכן אין כל אישוש של אותה השערה. התשובה נפסלת.

תשובה (4): הקטע לא מתאר מחקר שמכריע בין ההשקפה המקובלת בעבר לבין טענתו של סיגל. התשובה נפסלת.

תשובה (1).